

Virksomhetsplan for Tonstad barnehage



2023-2027

Innholdsfortegnelse:

Velkommen til Tonstad barnehage.....	s 3
Mål og retningslinjer.....	s 3
Barnehagens verdier og pedagogiske grunnsyn:.....	s 4
Voksenrollen.....	s 9
Overganger.....	s 10
Satsingsområder:.....	s 13
Mobbing og krenkelse:.....	s 18
Barns seksuelle helse.....	s 19
Medvirkning:.....	s 20
Danning:.....	s 20
Omsorg:.....	s 21
Læring:.....	s 22
Sosial kompetanse - Vennskap og fellesskap:.....	s 23
Barnehagens fagområder:.....	s 24
Barnehagen som pedagogisk virksomhet:.....	s 34
Samarbeid med barnets hjem:.....	s 37
Personalsamarbeid:.....	s 39
Årshjul:.....	s 40
Barnehagevettregler.....	s 49

Velkommen til Tonstad barnehage.

Vi har valgt å dele årsplanen i to. En årsplan og en virksomhetsplan. Planene er et arbeidsredskap for oss som jobber i barnehagen, og en informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid, samt et utgangspunkt for dere foreldre til å påvirke innholdet i barnehagen. Virksomhetsplanen vil fungere som en overordnet plan over 4 år. Årsplanen går på det daglige arbeidet.



«Sol i hjertet mitt, deler jeg med barnet ditt»

Mål og retningslinjer:

§1 Formål

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.» (Barnehageloven § 1 Formål, 1. ledd)

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

«Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering» (endret ved lov 19. des 2008 nr.199(ikr 1.aug 2010 iflg. res18. juni 2010 nr 828)

§ 2 Barnehagens innhold (første til sjettede ledd)

«Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet. Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfulle opplevelser og aktiviteter. Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur. Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barna får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap. Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter. Barnehagen skal ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller.

Departementet fastsetter en rammeplan for barnehagen. Rammeplanen skal gi retningslinjer for barnehagens innhold og oppgaver. Barnehagens eier kan tilpasse rammeplanen til lokale forhold. Med utgangspunkt i rammeplan for barnehagen skal samarbeidsutvalget for hver barnehage fastsette en årsplan for den pedagogiske virksomheten.» (Endret ved lov 18. juni 2010 nr 26 (ikr 1. aug 2010 iflg. rs 18. juni 2010 nr. 827)

Rammeplanen

Rammeplanen gir styrer, pedagogisk leder og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. Rammeplanen gir informasjon til foreldre, eier og tilsynsmyndighet.



Barnehagens verdier og pedagogiske grunnsyn

Visjon: Der fremtiden skapes

En visjon er en slags fremtidsdrøm, en fremtidig ønsket tilstand. Barna er fremtiden. Barn som går i barnehage, starter sin utdanningskarriere allerede fra 12 måneders alder. De oppholder seg mange timer i barnehagen og vi voksne i barnehagen har et stort ansvar i jobben vår. Vi skal gjennom lek, sosial kompetanse og læring støtte og bygge en grunnmur av trygghet, god selvfølelse og tillit til barna. Denne grunnmuren skal gi barnet muligheten til å stå imot livets stormer når disse treffer barnet – for det vil det gjøre en dag. Når det skjer, kan det hende at barnet for lengst har glemt hvem vi er, hva vi lekte, hva de lærte og hva vi lo av sammen. Men det gjør ingen ting – disse sporene har satt avtrykk i sjelen og vil alltid være i grunnmuren som vi en gang bygde i barnehagen.

Vårt pedagogiske grunnsyn:

Barnehagen skal være et morsomt, trygt og spennende sted. Her skal alle barn få leke og lære. Vi i Tonstad barnehage er opptatt av hva det enkelte barn kan, og vi ønsker å gi dem følelsen av å mestre. Vi ønsker også at barna skal få utfordringer å strekke seg mot. Det er viktig at barna får troen på seg selv og tør å ta nye utfordringer. Vi jobber for at barn skal skape gode relasjoner og utvikle god sosial kompetanse i samhandling med barn og voksne. Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap.

Mål: Gi barna en hverdag preget av lek og gode relasjoner!



Barnehagens verdier:

Opptatt av det enkelte barn:

- Barnet blir sett og hørt.
- Personalet går ned i barnets høyde når vi snakker med det.
- Gir barnet den omsorgen og nærheten barnet trenger.
- Personalet bruker barnets navn.
- Påkoblete personal som har et våkent blikk
- Personal som tolker og kan ta ulike signaler, og på den måten hjelpe og støtte det enkelte barn opp og frem.
- Personal som ser barnets behov og tar seg tid.



Skape gode relasjoner:

- Personalet skal være lydhøre og engasjerte i barnets interesser.
- Personalet skal vise glede over å være sammen med barnet.
- Personalet skal møte barnet der det er og investerer tid i barnet.
- Personalet skal bygge gode relasjoner til barna.
- Personalet skal veilede barn til å skape gode relasjoner seg imellom.

God sosial kompetanse:

- Barna skal kunne bygge vennskap i barnehagen.
- Barna skal kunne vise omsorg og empati for hverandre, trøste og hjelpe.
- Personalet skal være gode rollemodeller for barna.

Rettferdighet:

- Barna skal bli behandlet ut ifra hva de trenger av ulike behov.
- Alle barna skal bli sett og hørt.

Respekt:

- Personal som snakker med barnet og ikke til barnet.
- Alle barna er like mye verd og blir møtt for den de er.
- Personalet lytter til barnet, viser forståelse for barnets reaksjoner, anerkjenner og hjelper til med å sette ord på følelser.

Tilstedeværelse:

- Barna blir sett og hørt.
- Personal som tar seg god tid, veileder og har barna i fokus.
- Personal som er psykisk og fysisk til stede sammen med barna.

Verdigrunnlag:

Verdigrunnlaget til barnehagen er de verdier som ligger til grunn for arbeidet vårt sammen med barna, for å nå visjonen vår.

«Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskap, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen. Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse» Rammeplanen 2017

Barn og barndom:

Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til at alle barn som går i barnehagen, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er viktig. Barnehagen er også en forberedelse til aktiv deltakelse i samfunnet og bidrar til å legge grunnlaget for et godt liv.

Barn skal møtes som individer, og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden. Barns liv påvirkes av omgivelsene, men barn påvirker også sine egne liv. Barnehagen skal gi rom for barnas ulike forutsetninger, perspektiv og erfaringer og bidra til at barna, i fellesskap med andre, utvikler et positivt forhold til seg selv og tro på egne evner.

For oss i Tonstad barnehage handler barn og barndom om at barn skal få være barn. Hverdagen skal være fylt med humor og glede, lek, medvirkning, vennskap, natur og voksne som er til stede og engasjert i jobben sin.

Vårt syn på barn:

- Barn er store mennesker i små kroppor.
- Barna skal få være seg selv.
- Barn kan.
- Barna skal få være med å medvirke på egen barnehagehverdag.
- Hvert enkelt barn er et kompetent og handlende individ. De kan bruke både hodet og kroppen, tankene og følelsene samtidig.
- Barn er forskere; nysgjerrige, spontane og lekende.
- Barn har evne til å vise omsorg, respekt for andre.
- Barns behov og meninger kommer til uttrykk gjennom deres nonverbale og verbale kommunikasjon, og gjennom foresattes kunnskap om barnet sitt.
- Vi skal legge til rette for at hvert enkelt barn skal oppleve trygghet og utvikling i barnehagen.

Vårt syn på barndom:

- Barn skal få være barn.
- Barna skal lære å bli kjent med seg selv, opparbeide seg et godt selvbilde og god selvtillit.
- Knytte vennskap
- Øve på motoriske- og språklige ferdigheter



Demokrati:

Økt mangfold og individualisering gir behov for demokratiforståelse, respekt for forskjellighet og positive holdninger til å leve sammen i fellesskap. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av. Dette gjør vi ved å ha et inkluderende miljø der barna blir gitt muligheter til å ytre seg, bli hørt og delta. Dette gjelder også i forhold til barnehagens innhold og aktiviteter. Vi skal bidra til at barn blir gitt muligheten til å delta i ulike demokratiske prosesser, få en forståelse for og slutter opp om demokratiske verdier og normer som ligger til grunn for samfunnet generelt. Det handler om å få være meg, men også at jeg er en del av et fellesskap jeg noen ganger må ta hensyn til og innrette meg i/etter. Det å mestre motgang kan være et godt eksempel.

Vi jobber med demokrati i barnehagen når vi jobber med at «jeg er meg» med mine behov, men at jeg også er en del av noe større. Et fellesskap jeg må innordne meg på fellesskapets premisser. Viktige arenaer en kan jobbe med dette i er barnemøter, smågruppejobbing og gjennom demokratiske prosesser i hverdagen.

Slik jobber vi:

- Barna skal få være med å påvirke utfallet av ting i et fellesskap
- Barna skal erfare at de har en stemme i fellesskapet f.eks være med på å ta et valg over hva vi skal spise til mat.

Mangfold og gjensidig respekt:

Barnehagen skal fremme respekt for barn og voksne ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barnehagen skal skape interesse for samfunnets mangfold og forståelse for andre menneskers livsverden og levestett.

Slik jobber vi:

- Vise barna hvordan alle kan lære av hverandre.
- Undre oss og er nysgjerrige over likheter og forskjeller sammen med barna.
- Følge løveloven
- Tar barna på alvor
- Spørre om ting, f.eks om en kan ta et bilde av di eller få en klem og respektere svaret en får.
- Samarbeid med foreldre.



Likestilling og likeverd:

Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet. Barnehagen skal bidra til at alle føler seg som en del av fellesskapet.

Likeverd og likestilling skal ligge til grunn for all læring og pedagogisk virksomhet i barnehagen. Målet om at gutter og jenter skal ha like muligheter, betyr ikke at vi skal viske ut forskjellen mellom kjønnene. Det handler om hvordan vi møter barna, og hvordan vi gir alle like muligheter til å delta i meningsfulle aktiviteter i fellesskap. Personalet skal ikke tillegge barna egenskaper fordi de er gutter eller jenter.

Slik jobber vi:

- Vi er bevisst på egne holdninger i møte med barn og foreldre
- Vi gir barna utfordringer
- Vi gir barna muligheter
- Vi møter barnas undring med alvor og respekt
- I barnehagen er alle like mye verd, og alle har rett til å være forskjellig
- Vi har åpenhet mellom avdelingene, og jobber på tvers for å sikre at alle barn har gode venner i barnehagen.

Bærekraftig utvikling:

Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Vi skal jobbe med å fremme verdier, holdninger og en praksis som bygger opp under et mer bærekraftig samfunn. Når det gjelder bærekraftig utvikling har vi valgt å jobbe med dette når det gjelder å ta med barna ut i naturen og samtidig viser viktigheten med det som lever der. Lære hva naturen har å by på av mat. Gå på jakt etter naturens råvarer og lage matretter av det f.eks å høste bær, epler og poteter. Legge til rette for undring, lek og læring sammen med barna. Gjøre barna til gode miljøagenter: sortering og plukking av søppel. Miljødag der vi rydder, feier, reparerer eller kaster ting som er i stykker, vasker og sorterer. Vi har Forut aksjon, til inntekt for barn som ikke har alt de trenger og omvendt julekalender. Og legge grunnlag for barnas evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet med å legge til rette for at barna tilegner seg sosial kompetanse og følelsen av å høre til.

Ting vi gjør i forhold til bærekraftig utvikling:

- Sortering av søppel
- Miljødag. (rydder, vasker, sorterer, kaster, plukker søppel i nærmiljøet)
- Vi har Forut aksjon der vi samler inn penger til barn som trenger det.
- Vi har omvendt julekalender, der vi gir og ikke får.
- Gjenbruk



Livsmestring og helse:

Barns fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Vi skal bidra til at barn trives, opplever livsglede, føler mestring, får lov til å være seg selv og oppleve å ha egenverd. Vi er opptatt av å bygge gode relasjoner mellom barn og mellom barn og voksne. All form for mobbing, utestengelse og krenkelser skal vi gjøre alt for å forebygge. Opplevs dette for enkeltbarn, skal barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette. Barnehagen skal være et trygt og godt sted å være hvor barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap. En arena hvor barna får støtte og veiledning når det gjelder å mestre motgang, håndtere utfordringer, og bli kjent med egne og andres følelser. Dette stiller krav til voksenrollen om å være lydhør, nær og sensitiv.

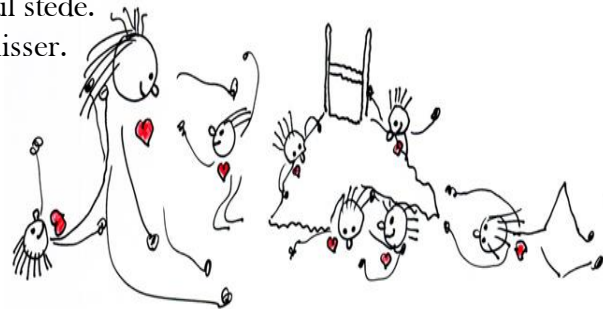
Slik jobber vi:

- Personalet skal være autoritative voksne
- Være kreativt personal som gir barna utfordringer og tilrettelegger for lek.
- Veilede
- Personal som er gode rollemodeller som gir omsorg og har gode relasjoner til alle barna.
- Alle barna skal være en del av fellesskapet.
- Hele personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages.

Voksenrollen

Personalet i Tonstad barnehagen skal være autoritative voksne. Det vil si at vi skal vise varme og omsorg ovenfor barna, samtidig som vi er tydelige. Vi er opptatt av å bygge gode relasjoner til barna. Personalet skal:

- Ta kontakt med barna ved å være psykisk og fysiske til stede.
- Vise interesse og delta i aktiviteter ut ifra barnas premisser.
- Bry oss og vise omsorg og nærhet.
- Ha gode samtaler.
- Sette oss inn i barnas situasjoner.
- Verne om tiden og situasjonen
- Gi barna gode opplevelser.
- Gi trygghet og være trygge på oss selv
- Være forutsigbare – da vet barna hvor de har oss voksne.



Personalet skal behandle barna med respekt og ta dem på alvor. Vi kan ikke forvente noe av barna som vi ikke kan forvente av oss selv. Vi skal være rettferdige, men likevel se den enkeltes behov. Barna trenger tilstedeværende voksne og voksne som lytter til det de har å si. På den måten vil det være lettere å finne gode løsninger på konflikter eller ting som føles vanskelig for barn. Barn er preget av spontanitet, og dette vil vi ivareta på best mulig måte ved bl.a. å være ydmyke, lydhøre og åpne for nye innspill som barna måtte komme med. Det er viktig å ivareta de gode stundene.

Vi ser viktigheten av at vi er ulike, og prøver å møte det enkelte barn der det er. For å ivareta

kreativiteten og leken blant barna, må de voksne tørre å tulle og tøyse.

Overganger

Alle barn i Tonstad barnehage skal erfare voksne som er følelsesmessige tilgjengelige, som deler barns fokus, følelser og intensjon. Når barna er i barnehagen, trenger de sekundær tilknytning. De har da behov for å være tilknyttet en annen omsorgsperson, som kan gi støtte og trøst på den ene siden, og som stimulerer til utvikling på den andre siden.

Tilvenning - ny barnehagen

Vi er opptatt av at starten i barnehagen skal bli god for både barn og foreldre. Det er en stor forandring i et lite barns liv å starte i barnehagen. Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Før barnet begynner i barnehagen inviteres foreldre og foresatte til en oppstartsamtale, der temaet er tilvenning, bli kjent med barnet og at foreldre og pedagogisk leder kan bli kjent med hverandre. Det er avgjørende at foreldre og foresatte kjenner seg trygge på barnehagen og de ansatte, før de skal levere fra seg det mest dyrbare de har. Er foreldrene trygge, blir ofte barna raskere trygge og gjør overgangen hjem-barnehage lettere. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom. Det legges stor vekt på omsorg og trygghet. Barna får sin egen primærkontakt, den vil være tett på barnet de første 14 dagene. Tilvenningen i Tonstad barnehage tilpasses det enkelte barns behov. Vi oppfordrer foreldre til å sette av litt ekstra tid til tilvenningen, slik at man i den første perioden kan hente litt tidligere slik at ikke dagene blir så lange. At en tar en gradvis oppgradering av oppholdstiden.

Mål:

- Barna og de voksne skal bli kjent med hverandre
- Bli kjent med miljøet i barnehagen ute og inne
- Bli kjent med rutine



Overgang fra liten til stor avdeling

Vi ønsker å skape en trygghet for barnet ved overgang fra liten til stor avdeling. Vi kjører to uker der barna blir levert og hentet på den avdelingen de skal gå på til høsten, for at de skal bli kjent med avdelingen. Barna har med seg kjente voksne fra sin avdeling disse to ukene. Er

personalkabalen lagt tilstreber vi oss til at en eller to voksne, som skal overta barna til høsten, blir med gruppa disse to ukene. Dette for at barna skal bli kjent med den/de voksne og motsatt.

Pedagogen, som har hatt ansvar for barnet skal sørge for at ny avdeling får den informasjonen om barnet som de trenger, slik at de på best mulig måte kan legge til rette for en god overgang for barnet og foreldrene. Vi har innad i barnehagen egne rutiner og samtaler for å utveksle informasjon til barnets beste.

Mål:

- Barna skal bli kjent med avdelingen de skal starte på.
- Gjøre overgangen trygg.

Overgang fra barnehage til skole

Barnehagen skal i samarbeid med skolen legge til rette slik at barnets behov for trygghet blir ivaretatt i overgangsprosessen. I overgangen mellom barnehage og skole har vi fokus på trygghet og at barna skal bli kjent med skolen. Vi legger til rette slik at 5-åringene skal få mulighet til å glede seg og bli nysgjerrige på å begynne på skolen. Vi skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte.

På 5-års gruppen har vi fokus på:

- **Sosial kompetanse:**
 - Samhandle positivt med andre
 - Opprettholde vennskap
 - Samarbeide
 - Ta initiativ
 - Stimulere barns empati og medfølelse
 - Forebygge mobbing og diskriminering
- **Språklig bevissthet:**

At en kan reflekter over språket. Forskning viser at språklig bevissthet har direkte sammenheng med lese/skriveopplæring. Målet er ikke å lære barna å lese, men å danne grunnlag for lesing i skolen.

 - Lyttetrening
 - Rim og regler
 - Høytlesning
 - Gjenfortelle og skape egne historier.
 - Barna øver seg på å kjenne igjen og skrive navnet sitt.
- **Førmatematikk:**

Fokus på matematikk i tidlig alder har betydning for senere presentasjoner i skolen. Når vi jobber med små barn er mengdebegrep og forståelse viktigere enn selve tallene.

 - Former
 - Mønster og likheter
 - Mål og vekt
 - Rom og posisjon

- Antall og telling
- **Skoleforberedende aktiviteter:**
Vi jobber også med ferdigheter som er viktige i skolen.
- Tegne og fargelegge
 - Selvstendighetstrening. F.eks klare seg selv i påklednings og toalettbesøk.
 - Vente på tur
 - Ta imot og å utføre beskjeder
 - Spore tall og bokstaver

Sirdal kommune har utarbeidet en prosedyre i forhold til overgangen som inneholder:

- Fadderordning
- Hilse på og bli kjent med fadderne sine
- Hilse på og bli kjent med kontaktlærer
- Besøk på sfo
- Besøk på skolen
- Overgangssamtale mellom barnehage og skole. Barnehagen fyller ut et overgangsskjema/mestringsskjema for hvert barn som skolen får etter samtykke fra foreldrene.
- Førskoledag for foreldre og barn.

Mål:

- Trygge barna slik at de får en god overgang til skolen.
- Barna skal bli kjent med skolen og sfo



Satsingsområder

Tonstad barnehage har tre satsingsområder. Det er Være Sammen, språk og lek. Dette er områder som vi verdsetter som viktige for barns utvikling og læring.

Være Sammen

Målsettingen: Å skape et godt læringsmiljø for barna, med gode relasjoner mellom de voksne, mellom voksne – barn og mellom barna.

Den autoritative voksenstilen er et grunnleggende prinsipp i Være Sammen. Det betyr at denne voksenstilen skal utgjøre en viktig del av barnehagens pedagogiske plattform og de ansattes felles forståelse. Den skal være preget av varme og respekt for barnet, hvordan en bygger gode relasjoner og på hvilken måte vi voksne er tydelige omsorgspersoner når det gjelder å sette grenser og krav. Forskning på utøvelsen av den autoritative voksenstilen viser at den bidrar til å fremme positiv atferd og hemmer negativ atferd hos barn. Gode relasjoner og et godt læringsmiljø er grunnleggende for å forebygge mobbing.



Dette kjennetegner en autoritativ voksen i Tonstad barnehage:

- **Varm og grensesettende:**
Vi er tydelige, trygge og bevisste voksne. Vi har klare forventninger til barnet på en tydelig måte når det gjelder grenser og normer. Samtidig skal vi klare å balansere mellom grenser og relasjoner: mye krav og grenser krever like mye varme og gode relasjoner. Vi er tilsted for barna og veileder og hjelper dem til å ta gode valg i situasjoner der barna trenger oss.
- **Gode rollemodeller:**
Vi formidler gode verdier, normer og holdninger som vi vil at barna skal lære. Alt vi voksne gjør, ser og lærer barna. Vi viser varme og omsorg for dem som er rundt oss. Møter voksne og barn med respekt.
- **En god lytter:**
Vi tar oss tid til å lytte til barna når de har noe å fortelle og er til stede med hele oss. Vi viser interesse for samtalen og verner om tiden barnet bruker på det den vil fortelle.
- **Opptatt av relasjonsbygging:**
Det er vi voksne som må ta initiativ til å bygge relasjoner til barnet. Det gjør vi ved å være engasjert i det barnet interesserer seg for, møter barnet der det er og viser glede over å være sammen med barnet, vi investerer tid og viser respekt og omsorg for barnet.
- **Tar barnet på alvor:**
Vi ser hvert enkelt barn, viser interesse for barnet og gir det omsorgen og tryggheten det trenger. Vi involverer barna i valg, aktiviteter og gjøremål i barnehagen som barna ønsker, så langt det lar seg gjøre. Vi lytter til barnet og bygger videre på barns spørsmål og undring. Vi anerkjenner barns følelser og ting barnet gjør. Vi gir aksept og setter ord på ulike følelser og reaksjoner.



Barn som møter autoritative voksne i barnehagen og hjemme:

- Utvikler et godt selvbilde
- Får god selvtilitt
- Utvikler mer glede og vennlighet
- Blir demokratiske
- Får bedre selvkontroll og større evne til å møte motgang og frustrasjoner
- Klarer bedre å holde på gode sosiale forbindelser
- Blir bedre til å kontrollere sterke følelser, og får større motstandsevne mot krav og stress.
- Har høyere grad av evner til å ta ansvar og løse oppgaver, og oppnå bedre resultat i skole og arbeidsliv

Løveloven: Vi ønsker å styrke barnets selvrespekt; «jeg skal være meg», men også formidle at andre har rett til å være seg. Vi skal bry oss om andre og hjelpe når vi kan. Barnets lille handling har stor betydning. Barnet skal lære å ta ansvar, og gi beskjed dersom noen plages. Barnet er likeverdige med oss voksne og skal ha rett til medvirkning.

Mål: Barn skal utvikle sin sosiale kompetanse gjennom å formidle og hevde sine ønsker og behov på en god måte, og å kunne ta hensyn til andre.

Hvordan skal vi nå målet vårt:

- Aktive, tydelige og deltakende voksne i samvær med barna
- Autoritative voksne
- Hjelpe barna med å finne alternative handlingsmønstre ved uønsket atferd
- Jobbe med vennskap – alle skal ha en venn
- Regnbueløven og løveløven skal prege hverdagen
- Vi skal jobbe med ulike temaer og aktiviteter som fordrer samarbeid i f.eks smågrupper, samlingsstunder.

Barnehagen har laget et årshjul for Være Sammen for å sikre kvalitet i arbeidet vi gjør gjennom hele året. (årshjulet finner du bakerst i virksomhetsplanen)

Språk

Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av hverdagen i Tonstad barnehage. Grunnleggende språkutvikling skjer i barnehagealderen og er viktig for barn på kort og lang sikt. Evnen til å bruke språket er avgjørende for hvordan barn kan kommunisere med andre mennesker, hvordan de kan sette ord på erfaringer, fortelle om noe viktig, diskutere og reflektere sammen med andre.

Språk er viktig for læring, sosiale relasjoner og vennskap, noe vi vektlegger høyt. På lengre sikt er språk avgjørende for å kunne være en deltaker i et moderne demokrati og i et kunnskaps- og utdanningssamfunn. Språk er både muntlig og skriftlig – vi snakker og lytter, leser og skriver. Rammeplanen peker på at «alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling».

Et godt språkmiljø er evnen til å gripe barns interesser i her og nå situasjoner. Rammeplanen sier at personalet skal være bevisste på sine roller som språklige forbilder og være lydhøre i kommunikasjon med alle barn. Vi er opptatt av å være tydelige språkmodeller som kommenterer og setter ord på det vi ser og gjør. I samtaler med barn har vi fokus på å være støttende og utvidende når barna har noe de vil fortelle. En støttende voksen kan gjenta med en hel setning det barnet uttrykker med et enkelt ord.

For å sikre kvalitet i arbeidet med språk har vi for hele barnehagen laget et årshjul. (årshjulet finner du bakerst i virksomhetsplanen)

Mål: Alle barna i Tonstad barnehage skal møte et rikt og variert språkmiljø. Der samtaler, rim, regler, sang, fortelling, glede og humor er en naturlig del av barnehagehverdagen.

Hvordan skal vi nå målet vårt:

- Personalet skal være gode språklige forbilder i samtale med barn
- Personalet skal være lydhøre og bruke et variert og tydelig språk og sørge for at alle barn er involvert i samspill og samtaler i alle situasjoner i hverdagen
- Jobbe for at alle barn bruker språket som kommunikasjonsverktøy med å uttrykke ønsker, behov og følelser og til å dele erfaringer og opplevelser.
- Bruke TRAS for å registrere språkutviklingen til barn.
- Lett tilgjengelig barnelitteratur på avdelingene.
- Bruke sang og musikk, rim og regler og spill spontant og planlagt.
- Samlingsstund.



Lek

I rammeplanen står det: Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes.

Leken har en sentral plass i barnets liv. Å mestre lek bidrar til at barnet kan mestre livet i lag med andre. I leken gror vennskap mellom barn. Her utvikler de hengivenhet for hverandre, de lærer å lytte, dele og samhandle på flere nivåer. Lek er først og fremst noe barn opplever som morsomt og gledesfylt – noe barn har lyst til å gjøre av egen fri vilje. Leken er helt på barnas initiativ, enten de setter den i gang selv, eller har lyst til å være med på noe andre inviterer til. At barn leker, er i seg selv et sunnhetstegn. Leken stimulerer ulike sider av barnets utvikling, både språklig, sosialt, emosjonelt, kognitivt, moralsk og motorisk. Leken er med på å utvikle kreativiteten og evnen til å løse problemer. Gjennom lek og eksperimentering lærer barnet masse om hvordan verden fungerer. De lærer også hvordan de skal forholde seg til andre mennesker.

Barnas viktigste gjøremål er å få leke. Det er ulike former for lek som tiltrekker barnas oppmerksomhet: Å leke med ord, å leke og tøyse med en voksen eller leke med venner i den samme leken om og om igjen. Barn MÅ bare leke.

Leken er indremotivert og frivillig. Barn kan ikke kommanderes til å leke, men kan gjerne hjelpes i gang av andre barn eller av voksne. Selv om barnet lærer masse gjennom leken, oppfatter barnet leken som det gjør fordi det har lyst og ikke fordi det har et mål med det. Leken endrer seg gjennom barnets utvikling, og kan ha ulike uttrykk, som konstruksjonslek, rollelek eller øvelseslek.

Gjennom leken formes de tette vennskapene mellom barna. Vennskap er viktig for at barna skal trives i barnehagen, og det er også med på å forhindre mobbing. Når barnet leker med andre, får de trening i å forhandle, finne fram gode løsninger for alle, lytte til hverandre og ta hensyn.

Leken er bærer av barnekultur. I leken finner man spor av tiden barnet lever i og hvordan de påvirkes av samfunnet rundt. Leken blir som et speil av barnets oppvekstmiljø. I leken overføres også tradisjoner fra voksne til barn, eller fra eldre til yngre barn.



Mål: Barnehagen skal inspirere til og gi tid og rom for ulike typer lek, ute og inne.

Hvordan skal vi nå målet vårt:

- Legge til rette for trygghet og tillit slik at barnet våger seg ut i lekens verden.
- Legge til rette for felles opplevelser, slik at barna blir kjent med flere enn de nærmeste samspillpartene og får styrket gruppefølelsen.
- Støtte, utfordre og veilede barn i deres relasjoner og lek.
- Organisere rom, tid og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek.
- Observere, analysere, støtte, delta i og berike leken på barnas premisser.
- Være gode rollemodeller.
- Være lekne voksne som er med på/i leken.



Mobbing og krenkelse

«Alle barn har rett til et lærings- og oppvekstmiljø uten mobbing!» (Manifest mot mobbing 2011-2014)

Vi i Tonstad barnehage jobber for nulltoleranse for mobbing.

Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og /eller barn som krenker barnets opplevelser av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet. (Ingrid Lund m/flere)

Løveloven sier: «ser du en som plages, det er ikke bra! Alle må stå sammen, om å si ifra»

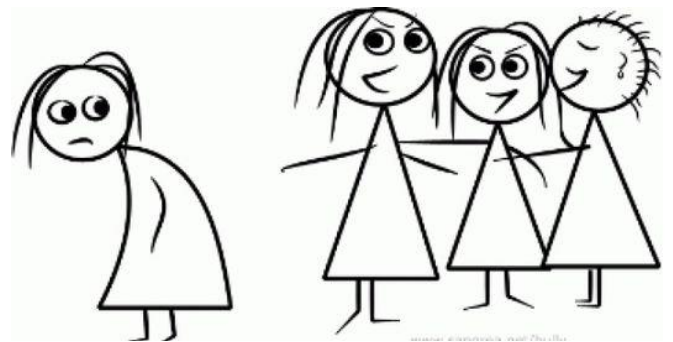
Mål:

I samarbeid med foresatte skal vi forebygge og stoppe mobbing og krenkelser i Tonstad barnehage.

En forutsetning for å forebygge og stoppe mobbing og krenkelse, er at vi voksne er i forkant og er fysisk og emosjonelt til stede. Vi skal være autoritative voksne og gode rollemodeller for barna. Det er vi voksne som skal ta ansvar for relasjonene og samspillet i gruppa. Alle barna skal ha en venn. Negativ atferd skal stoppes. Mobbing og krenkelser skal ikke skje, men dersom det skjer har barnehagen egne tiltak for hva vi skal gjøre.

Barnehagen skal gi foreldre opplevelsen av å bli tatt på alvor.

I rammeplanen står det: «Om barna opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette!»



Tiltak:

- Nært samarbeid med barnets hjem
- Systematisk arbeid med den autoritative voksenrollen
- Mobbing som tema på personalmøter, foreldremøter, foreldresamtaler, ped.ledermøter, avdelingsmøter og planleggingsdager
- Løveloven
- Smågrupper
- God tid til å leke og observere barns samspill.
- Sosial kompetanse

Mobbing er barns problem, men de voksnes ansvar

Barns seksuelle helse.

Tekst hentet fra boken «Barns seksuelle leker» av Pia Friis

Seksuell helse for barn innebærer at de forstår, aksepterer og mestrer egne følelser, og er trygg på egen kropp. Det innebærer at de kan sette grenser for seg selv, og respektere andres. Når vi voksne stopper, avleder eller forhindrer barns seksuelle lek/»doktorlek«, bidrar vi til å tabuisere seksualitet.

- Kunnskap gjør voksne kompetente til å møte barns seksualitet
- Kunnskap gjør barna kompetente til å bli trygge på egen kropp og sette grenser for seg selv.

Barn trenger bekreftelse og aksept for at seksuelle følelser er normalt, og det får de ved at voksne møter den seksuelle leken på en aksepterende og trygg måte. Vi kan hjelpe barna til ikke å bli stilt i dårlig lys, uten at vi gir dem skamfølelse.

Vi må vite hvordan vi best kan beskytte barn mot overgrep, samtidig som vi skal gi barna et godt forhold til egen kropp, og egne følelser. Barn som ikke vet hva kjønnsorganer heter, og som er usikre og skamfulle over egne følelser og egen kropp har større vanskeligheter med å fortelle om overgrep og ubehagelige situasjoner.

Voksne som forgriper seg på barn er avhengige av skam og tabuer fordi det gjør det lettere å begå overgrepene. Overgriper truer og påfører barnet skyld og skamfølelse. Barn har aldri skyld i overgrep, det er alltid overgriperens ansvar, men det blir enda vanskeligere for et barn å fortelle om et overgrep hvis det ikke er lov å snakke om kropp og seksualitet hjemme eller i barnehagen. Grunnlaget for å kunne snakke åpent og trygt må legges helt fra småbarnsalderen når barnet begynner å bli kjent med kroppen sin.

Hvordan skal barn kunne fortelle om overgrep eller vonde opplevelser med kroppen hvis ikke de voksne rundt barna tør å snakke om det? Å øve på å bruke begreper om kroppen hjelper oss voksne å komme over egen sjenanse og flauhet.

Tema vi fokuserer på sammen med barna:

- Kroppen
- Hva betyr STOPP
- Må vi gi noen en klem når vi ikke vil?
- Følelser
- Relasjoner
- Gode, vonde og ulovlige hemmeligheter
- Gode, vonde og ulovlige berøringer

Vi har laget en progresjonsplan (ligger på slutten av virksomhetsplanen) for hvordan de forskjellige alderstrinnene jobber med dette temaet. Hva som er hovedfokuset, er avhengig av barnas alder og modning. Noen spørsmål blir det kun naturlig å ta opp med de eldste barna. Vi skal møte alle barn på deres nysgjerrighet og undring som trygge, lyttende voksne, og vi skal gi gode svar og reflektere sammen med dem.

Medvirkning

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jf barnehageloven §1 og §3, Grunnloven §104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr 1.

Barns medvirkning handler om at barn skal være deltagende og inkluderes i planlegging av sin egen hverdag og kunne påvirke planene ut ifra sine egne forutsetninger og interesser. Det handler ikke nødvendigvis om å la barna få flere valg, men å ta barn på alvor og at de opplever å være en del av fellesskap hvor man blir sett og hørt. Barna får komme med innspill og ønsker i samsvar med alder og modenhet. Barna skal få utfolde seg i trygge omgivelser. Personalet tar barnas signaler og ønsker med seg inn i den videre planleggingen. Vi følger opp interessene deres, støtter dem i aktiviteter de selv setter i gang og vi tar ting på sparket. Også de yngste barna og barn som kommuniserer på andre måter enn gjennom tale, har rett til å gi uttrykk for sine synspunkter på egne vilkår. Barnehagen må observere og følge opp alle barns ulike uttrykk og behov. Barna skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til å ta.



valgene sine på.

Personalet skal:

- Være bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning som er tilpasset barnas alder, erfaringer, forutsetninger og behov.
- Ta utgangspunkt i barnas interesser i planarbeidet og spontant i hverdagen, sett i lys av fokusområdene.
- Gi barna konkrete alternativ/valg
- Gir barna ulike opplevelser som gir de erfaringer å bygge

Danning

Danning er en livslang prosess, som blant annet handler om å utvikle evnen til å reflektere over egne handlinger og væremåter. Gjennom gode dannelsesprosesser settes barn i stand til å håndtere livet ved at de utvikler evnen til å forholde seg prøvende og nysgjerrige til omverdenen, og til å se seg selv som et verdifullt medlem av et større fellesskap. Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrige til omverdenen og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i et demokratiske fellesskap. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet.

Mål:

Barnehagen skal legge til rette for at barna får erfaringer rundt egen væremåte og handlinger.

Tiltak:

- Løveloven
- Relasjonsbygging
- Den autoritative voksenrollen

Personalet skal:

- Tilrettelegge for meningsfulle opplevelser og støtte barnas identitetsutvikling og positive selvforståelse.
- Veilede barna
- Synliggjøre og verdsette ulike behov, meninger og perspektiver i fellesskapet.
- Synliggjøre og fremheve mangfold og ulikhet som grunnlag for opplevelser, utforskning og læring.

Omsorg

Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan knytte seg til personalet og til hverandre.

Omsorg i barnehagen er nært knyttet til barns helse, trivsel og trygghet, og er samtidig en viktig forutsetning for barns danning, utvikling og læring. Det handler om relasjon mellom barnet og den voksne, men også om barnas omsorg for hverandre. Å lære barn å gi hverandre omsorg og ta aktiv del i egen omsorg er viktig i et livslangt læringsperspektiv. Det er derfor av stor betydning at personalet har en positiv relasjon og oppfatning av hvert enkelt barn det utøver omsorg for.

Mål:

Hvert barn skal bli møtt av voksne som er pålogget og emosjonelt tilgjengelig.

Tiltak:

- Tilvenning i barnehagen er tilpasset det enkelte barn
- Primærkontakt ved oppstart
- Små grupper
- Observasjon.

Personalet skal:

- Støtte og oppmuntre barna til å vise omsorg for andre og til selv å kunne ta imot omsorg.
- Legge til rett for at barna kan knytte seg til personalet og hverandre.
- Sørge for at barn opplever trygghet, tilhørighet og trivsel i barnehagen
- Ivareta barns behov for fysisk omsorg, inkludert behov for ro og hvile.

Læring

Barn lærer masse gjennom en dag i barnehagen. Barns iver og motivasjon for å lære er fantastisk. Vi skal ta utgangspunkt i det enkelte barns utvikling og støtte barnets undring, nysgjerrighet, kreativitet og lærelyst. For å kunne lære å utvikle seg, er barn avhengig av å være trygge og ha en god relasjon til andre barn og voksne i barnehagen.

Et stimulerende læringsmiljø i Tonstad barnehage skal støtte opp om barnas lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling, inspirere og motivere barn. Valg av utstyr, både inne og ute, er viktig for barns læring. Valgene skal også styrke arbeidet med relasjoner, språk og motorikk. Barn skal møte bevisste og engasjerte voksne.



Mål:

Barnet skal oppleve mestring og glede ved å lære.

Tiltak:

- Fokus på gruppeledelse = trygt læringsmiljø. Etablere et fysisk og sosialt miljø i gruppen for å gjennomføre daglige rutiner og aktiviteter og for å forebygge og møte negativ atferd.
- Den autoritative voksenrollen

Personalet skal:

- Være oppmerksomme på barnas interesser og engasjement og legge til rette for læring i ulike situasjoner og aktiviteter.
- Støtte og berike barnas initiativ og nysgjerrighet.
- Sørge for et inkluderende fellesskap og legge til rette for at barn kan bidra i egen og andres læring



Sosial kompetanse - vennskap og fellesskap

Å kunne mestre en sosial situasjon, er en grunnleggende ferdighet barnet skal lære. Denne kompetansen uttrykkes og tilegnes av barn i samspill med hverandre og med voksne. Barn lærer å forholde seg til andre når de møtes direkte i lek og sosialt samspill. Å forholde seg til andre er noe av det vesentligste barn lærer i barndommen. Vi skal sammen med hjemmet være med å legge grunnlaget for barns sosiale kompetanse. Gjennom hele livet, gjør vi oss erfaringer og tilegner oss ferdigheter på denne måten. Barn skal lære å samarbeide, utvikle vennskap og kunne hevde seg selv. For å få til denne balansen, må barnet utvikle evne til å ta andres perspektiv, vise omsorg og bry seg om andre. De må lære å omgås andre på en positiv måte i aktiviteter og lek, og tilpasse sin adferd etter den sosiale konteksten.

Gjennom lek og sosial samhandling mellom barn og barn og voksne skal barna i Tonstad barnehage få trening i å samarbeide, hevde seg selv, og ta andres perspektiv. Barna skal motiveres til å trøste, hjelpe og bry seg om andre samtidig som de skal motiveres til å hevde egne meninger. Barna skal få trening i turtaking og støttes i samspill med andre barn. Barna skal lære å ta initiativ og opprettholde vennskap, og trene på å regulere følelsene sine.

Mål:

Barna skal utvikle evnen til å kunne samhandle positivt med andre i ulike situasjoner.



Tiltak:

- Små grupper
- Ulike pedagogiske verktøy
- Tid og rom for lek
- Løveloven i praksis
- Observerende og deltakende voksne.
- Autoritativ voksen

Personalet skal:

- Støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap

og lære å beholde venner.

- Være til stede i leken, veileder og hjelper barn inn i lek
- Legge til rette for mindre lekegrupper og jobbe for å forebygge utestengning og mobbing
- Skape positive relasjoner til alle barn og foreldre, i tillegg styrker de sine ferdigheter med å kommunisere og lede barnegrupper.
- Støtte barna i å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger i konfliktsituasjoner.
- Være gode rollemodeller

Barnehagens fagområder

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder. De skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng og sørge for at de blir en gjennomgående del av barnehagens innhold.

Barnehagens verdigrunnlag og formål skal gi retning for og prege arbeid med fagområdene og barns rett til medvirkning skal ivaretas. Barnas lek danner et viktig grunnlag for arbeidet med fagområdene. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter. Fagområdene er i stor grad de samme områdene som barna senere vil møte i skolen.

Vi har laget en progresjonsplan som beskriver hvordan vi jobber med de syv fagområdene som er beskrevet i rammeplanen. Fagområdene vil sjeldent opptre isolert. Flere fagområder vil ofte være representert samtidig i temaopplegg og i hverdagsaktiviteter. Arbeidet med fagområdene skal vi tilpasse barnas alder, interesser, gruppens sammensetning og andre forutsetninger. Vi ønsker at alle skal få like muligheter til å møte utfordringer som svarer til deres utviklingsnivå.

Progresjonsplan:

Kommunikasjon, språk og tekst.

Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens arbeid. Gjennom det nonverbale og det verbale språket, lærer barnet seg det som er viktig for å kunne utvikle et godt muntlig språk. Barnet skal lære å lytte til lyder og rytmer i språket og videre bli kjent med bøker, sanger og bilder. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling. Barnehagen skal gjøre barna kjent med nynorsk med å ta i bruk nynorske bøker, sanger, rim og regler.

Voksenrollen: Vi voksne må lytte, observere og gi respons til barna. Ved å være bevisst på vår stemmebruk og tydelige uttale, skal vi bruke språket aktivt i hverdagen og sette begreper på det barn og vi gjør (kroppslig og verbalt). Vi voksne må hjelpe barna til å uttrykke og sette ord på følelser. Vi skal skape et variert språkmiljø der barna får muligheten til å oppleve glede ved å bruke språk og kommunisere med andre. Invitere til ulike typer samtaler der barna får anledning til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål.

Virkemidler: Pekebøker, bildebøker med lite eller mye tekst, sang, regler, foto, illustrasjoner, konkrete, dans, brettspill, apper, rytmeinstrumenter, eventyr og høytlesning (uten bilder). I tillegg til våre egne pedagogiske opplegg bruker barnehagen «snakkepakken», «språksprell», «språkkista», «InPed-kort», «Nelly og Hamza»-bøker og «Være Sammen» i arbeidet med kommunikasjon, språk og tekst.



Alderstrinn	Barna skal få kjennskap til
1 åringer	<ul style="list-style-type: none"> - Nye ord og oppleve språkglede ved å bli forstått og hørt. - Peking ved å benevne gjenstander med egne ord. - Turtakingen i verbal og nonverbal kommunikasjon gjennom å søke andre barn og voksne - hverdagsord - rim, regler og sang. - eventyr/bøker
2 åringer	<ul style="list-style-type: none"> - Å videreutvikle sin begreps-forståelse, ordforråd og kroppsspråk - Å meddele seg på eget initiativ ved å uttrykke ønsker og behov ved bruk av ord, språk og kropp. - Å være i dialog om noe i kortere tid, gjennom å lytte, observere og gi respons - Å bruke sitt språk (kroppslig og verbalt) for å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer - Samtale rundt ord, bilder og konkrete - Tekst og bilde, gjennom bruk av bildebøker og foto
3 åringer	<ul style="list-style-type: none"> - Å videreutvikle sin begreps-forståelse, ordforråd og kroppsspråk - Å meddele seg på eget initiativ ved å uttrykke ønsker og behov ved bruk av ord, språk og kropp. - Å være i dialog om noe i kortere tid, gjennom å lytte, observere og gi respons - Å bruke sitt språk (kroppslig og verbalt) for å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer - Samtale rundt ord, bilder og konkrete - Tekst og bilde, gjennom bruk av bildebøker og foto
4 åringer	<ul style="list-style-type: none"> - Å bruke språket til å uttrykke egne ønsker og følelser og for å kommunisere med andre. - Å uttrykke seg muntlig, samtale om hendelser og opplevelser. - Mer presis begrepsforståelse, (samlebegreper, underbegreper) utvikler en mer abstrakt begrepsforståelse - Å lytte til bøker og fortellinger. - Bilder og tekst gjennom samtale - Lyder og rytmer i språket gjennom leke med ord og lyder. - Navnet sitt
5 åringer	<ul style="list-style-type: none"> - Å bruke språket til å sette ord på hendelser, følelser, konflikter, ønsker og behov - Betydningen av å ta imot kollektive beskjeder - Lydene i språket. - Leseretningen og lære å skrive navnet sitt. - Symboler, som tall og bokstaver - Tekstskaping ved å lage små fortellinger sammen - Vitser og gåter - Høytlesning (uten bilder) - Preposisjonene

Kropp, bevegelse, mat og helse

Barna tilegner seg positiv selvfølelse gjennom opplevelsen av kroppslig mestring. Barn skal gis mulighet til å skaffe seg gode erfaringer med varierte og allsidige bevegelser og utfordringer. Gjennom et mangfold av sanseinntrykk lærer barna seg selv å kjenne. Barnehagen skal bidra med å legge grunnlaget for et godt og variert kosthold. Veksling mellom aktivitet og hvile skal også vektlegges. Vi skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin, og utvikler et bevisst forhold til retten å bestemme over egen kropp og respekt for andres grenser. Barnehagen skal legge til rette slik at barn tilegner seg gode vaner innen dette fagområdet.

Voksenrollen: Vi skal være aktive og tilstedeværende, støtte og utfordre barna til variert kroppslig lek og anerkjenne barnets mestring. Vi skal være motiverende rollemodeller, som lager rom for utfordringer. Gjennom å støtte og motivere, tør barna å prøve ut nye ting. Vi skal være bevisst på bruk av rom, sted og opplegg slik at det gis mulighet for allsidig bevegelse og lek. Bidra til at barna utvikler et bevisst forhold til retten til å bestemme over egen kropp og respekt for andres grenser. Vi skal legge til rette for at måltider og matlaging bidra til måltids glede, deltakelse, samtaler og fellesskapsfølelse hos barna.

Virkemidler: Hinderløype, faktabøker, formingsaktiviteter, konstruksjonsleker, puslespill, bevegesanger, musikk, baller, tau, sykler, formingsutstyr, gymsal, bøker, spill om kropp og helse, basseng, turer og et fint uteområde med grillhytte. Matlaging.



Alderstrinn	Barna skal få kjennskap til
1 åringer	<ul style="list-style-type: none"> - Grov motorisk aktivitet ved å krype, krabbe, gå, rulle og klatre i ulendt terreng - Pinsettgrep - Opplevelser der syn- og hørselsinntrykk styrkes - Få kjennskap og erfaring med å spise selv (munn-hånd koordinasjon) - Ulike smaker av mat og konsistens - Nære omgivelser ved å få rom og mulighet til å utforske - Hygiene, innarbeide gode hygieniske vaner blant annet før måltid - I sang- og bevegelsesleker
2 åringer	<ul style="list-style-type: none"> - Grov motorisk trening i ulikt terreng ved å åle, hoppe, kaste, balansere, leke med ball, klatre og sykle - Lek med ball; øye- fot (holde balansen mens en sparker) - Finmotoriske ferdigheter blant annet gjennom maling og tegning («rablestadiet») - Smøremåltidet ved selv å være aktiv - Nærmiljøet ved å få rom og mulighet til å utforske - Sanger om kroppen vår
3 åringer	<ul style="list-style-type: none"> - Alle sine grovmotoriske bevegelser ved å være fysisk aktive - Påkledning (blant annet; strikk, glidelås, knapper og sko) - Egen selvstendighet og kontroll over egen kropp - Forståelse og respekt for egen og andres kropp - Finmotorikk - perling, klistring, tegning «hodefoting» - Hygiene og innarbeide gode hygieniske vaner ved blant annet matlaging og toalettbesøk - Nye smaker og ulik type mat - Lengre turer i nærmiljøet
4 åringer	<ul style="list-style-type: none"> - Grov motoriske aktiviteter som krever utholdenhet - Sammenhengen mellom menneskekroppen og sunt kosthold - Gode vaner for påkledning inne og ute - Lek med ball; øye- hånd (kaste og ta imot) - Finmotoriske ferdigheter blant annet gjennom maling, klipping, fargelegging innenfor streker og skjemategning (tegningene forestiller enkle ting som de synes er spennende her og nå.) - Hygiene og innarbeide gode hygieniske vaner ved blant annet forkjølelse - Matlaging og tilberede måltid - Turområdene ved å utvide de lengre og få være med på mer utfordrende turer
5 åringer	<ul style="list-style-type: none"> - Finmotoriske ferdigheter blant annet gjennom klippe etter strek og tegne og fargelegge med «voksent blyantgrep» -Grovmotoriske ferdigheter blant annet gjennom å klatre, balansere på en fot eller hinke -Menneske-kroppen og dens funksjoner - Hygiene og innarbeide gode hygieniske vaner blant annet på tur i nærmiljøet - Turområdene ved å utvide de lengre og få være med på mer utfordrende turer -Matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid.

Etikk, religion og filosofi

«Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.»

Barnehagen skal formidle grunnleggende verdier, som fellesskap, omsorg og medansvar. Barnehagen skal representere et miljø som bygger opp om respekt for menneskeverd og retten til å være forskjellig. I barnehagen skal vi reflektere og respektere det mangfoldet som er representert i barnegruppen. Barna skal bli kjent med høytider og tradisjoner som vi markerer i barnehagen og bli kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen. Gjennom å samtale om og undre seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål skal barn få anledning til selv å formulere spørsmål, lytte til andre, reflektere og finne svar.

Voksenrollen: Vi skal møte barns tro, spørsmål, undring og filosofiske samtaler med alvor og respekt. Vi skal veilede barn i konfliktløsninger til å finne gode løsninger. Vi skal legge til rette for lek, slik at barna kan få utvikle sin sosiale kompetanse, og bearbeide sine inntrykk.

Virkemidler: Bøker, fortellinger, kirkebesøk, kunst, drama, naturen, Forut, rollespill, barne-samtaler, filosofiske samtaler og praksisfortellinger.

I tillegg til våre egne pedagogiske opplegg kan barnehagen bruke «Snakkepakken», og «Være sammen» i arbeidet med etikk, religion og filosofi.

Alderstrinn	Barna skal få
1-3 åringer	<ul style="list-style-type: none">- Tid og rom til undring over konkrete hendelser- Tid og snakke om/bearbeide konkrete konfliktsituasjoner- Vise ulike følelser og bli møtt med respekt.- Lære å dele- Få kjennskap til merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarv og andre religioner og livssyn som er representert på avdelingen.
3-4 åringer	<ul style="list-style-type: none">- Erfare og lære å respektere at vi er ulike, både utseende og meninger- Utvikle sin empatiske evne- Støttes til å bruke språket som konfliktløser og til å velge mellom rett og galt- Lære å se andre barns side, og gi etter for den andre part- Gis rom for å stimulere fantasien og erfare gleden ved selv og kunne filosofere
5 åringer	<ul style="list-style-type: none">- Være med å drøfte ulike normer og regler som vi omgir oss- Få mulighet til å være initiativrik og sosial aktiv, uten å opptre som «verdensmester» eller trykke andre ned- Lære om ulikheter i verdenssamfunnet, og at man skal hjelpe de som ikke har det like godt som oss.- Utvikle sin evne i å filosofere

Antall, rom og form

Gjennom lek, eksperimentering og aktiviteter utvikler barna sin matematiske kompetanse. Barnehagen har et ansvar for å oppmuntre barns egen utforskning og legge til rette for tidlig og god stimulering. Barnehagen skal også synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved selv å være kreative og skapende.

Voksenrollen: Vi voksne skal resonere og undre oss sammen med barna om likheter, ulikheter, størrelser og antall. Vi skal stimulere barnas evne til å bruke språket som redskap for logisk tenkning. Vi må være bevisst egen begrepsbruk om matematiske begreper. Vi må oppmuntre til mestring, vise at vi ser barnet, og gi dem tilbakemelding og ros.

Virkemidler: Bøker, eventyr, regler, sanger, konstruksjonsleker, sangleker, puslespill, putte boks, spill, fortellinger, ulike materiell som viser former og farger. Denne progresjonsstigen er utarbeidet blant annet med utgangspunkt i observasjonsmateriellet MIO; Matematikk -Individet - Omgivelsene.

I tillegg til våre egne pedagogiske opplegg, kan barnehagen bruke «Snakkepakken», mattekassen og «Trampoline» i arbeidet med antall, rom og form.

Alderstrinn	Barna skal få kjennskap og erfaringer med
1-3 åringer	Det matematiske språk: <ul style="list-style-type: none">- Skille begrepene stor og liten- Vet hva som er opp og hva som ned Antall: <ul style="list-style-type: none">- Dele en til hver Tall, tallrekke og telling: <ul style="list-style-type: none">- Skille mellom en og mange- Bruker tallord Resonering: <ul style="list-style-type: none">- Vet hvilke utklær det trenger når det regner- Rydde leker på rett plass Form og Posisjon: <ul style="list-style-type: none">- Peke på hvor kroppsdeler er plassert- Vise at en skiller mellom ulike former Mønster og orden: <ul style="list-style-type: none">- Legge «likt på likt» (Eks: bildelotto)- Interesse for rytme
3-4 åringer	Det matematiske språk: <ul style="list-style-type: none">- Bruke beskrivende ord- Følge instruksjoner knyttet til plasseringsord Antall: <ul style="list-style-type: none">- Vise på fingrene hvor mange år de er Tall, tallrekke og telling: <ul style="list-style-type: none">- Peketelling- Oppfatte gjenstander opp til tre uten å måtte telle Resonering: <ul style="list-style-type: none">- Kan dele likt med en venn- Hente gjenstander som det trenger i sin aktivitet Form og posisjon: <ul style="list-style-type: none">- Legge puslespill med 3-4 brikker slik at de danner et bilde

	<ul style="list-style-type: none"> - Kan på oppfordring gå til et bestemt sted i rommet («Kongen befaler») <p>Mønster og orden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ha kjennskap til at dagen har faste rutiner - Ordner gjenstander etter størrelse i rekke
5 åringer	<p>Det matematiske språk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bruke ord om forhold mellom størrelser - Vise hva som er i midten - Farge og enkelte former <p>Antall:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dekke bord til 5 pers - Kan svare på hvor mange etter å ha telt 5 ting <p>Tall, tallrekke og telling:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Peketelle til 5 - Kan telle til 10 <p>Resonering:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hva som kommer først og sist i påkledning - Vet forskjell på hva som har hendt/skal hende - Bruke språket som redskap for logisk tenkning <p>Form og posisjon:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tegne et menneske - Kopiere enkle figurer <p>Mønster og orden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lage egne mønster (perler, tegning, hopping) - Sorterer etter en egenskap (Form, størrelse eller farge)

Natur, miljø og teknologi

Naturen gir rom for et mangfold av opplevelser og aktiviteter. Vi ønsker at barna skal få oppleve gleden av å være på tur i naturen og få erfaringer med den som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider. Gjennom faget; natur, miljø og teknologi, skal barna bli stimulert til opplevelser med alle sanser, bli nysgjerrige på naturvitenskaplige fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper.

Voksenrollen: Vi voksne skal legge til rette for varierte opplevelser og erfaringer, tilpasset barnets alder og modning. Vi voksne skal være bevisst at vi er rollemodeller for barna. Vi ønsker å smitte vår glede over å være ute over på barna. Vi skal undre oss og reflektere om erfarte og opplevde ting, sammenhenger i naturen, utforske og eksperimentere med teknologi og naturfenomener sammen med barna. Vi skal gjennom litteratur, aktiviteter og gjennom det vi sier, fremme forståelse for betydningen av bærekraftig utvikling.

Virkemidler: Sang, bildebøker, forstørrelsesglass, pinsett, spikkekni, sag, hammer, lavvo, bålstativ, faktabøker, fuglekasse, naturmaterialer og Ipad

I tillegg til våre egne pedagogiske opplegg kan barnehagen bruke «Snakkepakken» og «Eldar og Vanja» i arbeidet med natur, miljø og teknikk.

Alderstrinn	Barna skal få erfaring og kjennskap til
1 åringer	<ul style="list-style-type: none"> - Lek med vann - Lek med snø - Ulike materiale fra naturen - Lek i sandkasse med bøtter, spader, sand og vann - Ulike dyr - Barnehagens uteområde og nærmiljø i kort avstand til barnehagen
2 åringer	<ul style="list-style-type: none"> - Lek og eksperimentering med vann. - Lek og eksperimentering med snø - Ulike materiale fra naturen - Ulike dyr og insekter - Det som finnes i naturen gjennom å undre seg sammen med voksne - Hvordan vi kan ta vare på miljøet gjennom å kildesortere mat - Barnehagens uteområde og turområde
3 åringer	<ul style="list-style-type: none"> - De 4 årstider (likhet og ulikhet) - Ulikt vær - Sammenhengen mellom vær/klær/utstyr - Naturens dyr og insekter, og samspillet i naturen - Ulike metoder i arbeidet med miljøvern - Hvordan teknikk brukes i leke og i hverdagslivet - Hvordan vi kan ta vare på miljøet gjennom å kildesortere søppel, mat, papir og annet - Barnehagens uteområde og turområde
4 åringer	<ul style="list-style-type: none"> - Navn på planter og trær - Ulike «friluftslivutstyr» og få være forskere i naturen - Matproduksjon og råvarer - Miljøvern som en naturlig del av barnehagens hverdag - Lengre turer til områder på Tonstad
5 åringer	<ul style="list-style-type: none"> - Menneskers og dyrs livsløp, fødsel, vekst, aldring og død - Tekniske leker og utstyr - Aktiviteter som utfordrer teknikk og kreativitet - Lengre turer med buss/taxi bort fra barnehagen (besøke kjente steder og ta del i markeringer)

Nærmiljø og samfunn

Barnehagen skal bidra til at barnet møter verden utenfor familien med tillit og nysgjerrighet. Barn skal medvirke i, utforske og oppdage nærmiljøet. Barna skal få styrke sin kunnskap om lokalsamfunnet, natur, kunst, kultur, arbeidsliv, tradisjoner og levesett. Gjennom lek og varierte aktiviteter skal barna få erfaring med å lytte, forhandle og diskutere og få begynnende kjennskap til menneskerettighetene.

Barna skal ut ifra alder, interesse og nivå bli kjent med ulike plasser og steder på Tonstad.

Barna skal ut ifra alder, interesse og nivå bli kjent med «trafikkregler». Barnehagen skal være et inkluderende miljø der barn utvider sin forståelse om kulturelle likheter og forskjeller. Barnehagen skal fremme likestilling mellom gutter og jenter. Barna skal erfare at det tas like mye hensyn til gutter og jenter. Fagområdet skal også omfatte kjennskap til samisk språk, kultur og tradisjon og kjennskap til nasjonale minoriteter.

Voksenrollen: Vi skal være med å gi barna erfaringer (besøke butikk, kafé), slik at de kan videreutvikle leken sin. Sørge for at barna erfarer at deres valg og handlinger kan påvirke situasjonen både for dem selv og andre. Vi skal også gi barna like muligheter til å fremme likestilling og motvirke diskriminering, fordommer, stereotyper og rasisme.

Virkemidler: Bøker, sanger, besøke omsorgssenteret, turer i nærmiljøet, skolebesøk, tur til sentrum, butikker, kino, byggefelt, posten, tannlege/lege og gårdsbesøk (bedriftsbesøk)

Alderstrinn	Barna skal få kjennskap og erfaring med
1 åringer	<ul style="list-style-type: none"> - Bli møtt med forståelse å erfare at de er verdifulle og viktige personer. - Selv kunne være med å velge aktivitet, hva de vil utforske og hva de vil spise - Få en positiv opplevelse av seg selv, som en del av ei gruppe, i barnehagen og familien - Bli kjent i barnehagen ute og inne - Få kjennskap til begrepene mor, mamma, far og pappa
2 åringer	<ul style="list-style-type: none"> - Oppleve at de er en del av et fellesskap, og at de også må ta hensyn til fellesskapet - Få kjennskap til hvem er jente og hvem er gutt - Bli kjent med hvordan ting henger sammen (eks: hvor melken kommer fra, hvilke kjøretøy som har hvilke funksjoner osv.) gjennom å bruke hverdagsopplevelser - Bli kjent i områdene i kort avstand til barnehagen - Få mer kjennskap til seg selv som del av en familie
3 åringer	<ul style="list-style-type: none"> - Erfare at de kan påvirke innholdet i barnehagehverdagen, men også respektere andre - Bli kjent med kjønnsnøytrale ord (Eks: politi, kan både være kvinne og mann) - Gis tid og rom til å bearbeide inntrykk gjennom rollelek; familie, butikk, doktor, cafe, buss
4 åringer	<ul style="list-style-type: none"> - Skal erfare at deres valg og handlinger kan påvirke situasjonen både for dem selv og andre - Oppleve at andre kulturer lever sammen i samfunnet, og utvikle forståelse for ulike levesett - Skal få kjennskap til ulike yrker - Skal få kjennskap til barnekonvensjonen
5 åringer	<ul style="list-style-type: none"> - Besøke skolen - Skal få kjennskap til hvordan vi kan arbeide for et inkluderende miljø der respekt for hverandre er viktig - Få kjennskap til samene.

I tillegg til våre egne pedagogiske opplegg kan barnehagen bruke «Mitt valg», «Være sammen» og «Tarkus».

Kunst, kultur og kreativitet

Fagområdet omhandler uttrykksformer som billedkunst, kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design.

Barnehagen ønsker å gi barna mulighet til å oppleve kunst og kultur, for så å skape sin egen kultur, ut fra egne opplevelser. Vi vil hjelpe til med å ta i bruk egen fantasi, kreativitet og skaperglede, også å uttrykke seg visuelt via dans og drama. I møte med ulike uttrykksformer skal barna få tid til undring, undersøkelser, utprøvinger og eksperimentering. Barna skal få muligheten til å skape sin egen kunstneriske og kulturelle uttrykk. Barna skal bli inspirert til å bruke naturen som arena for kunst og kreativitet.

Voksenrollen: Vi må prioritere tid og skape tilstrekkelig rom slik at barn kan få utøve og glede seg over estetiske uttrykksformer. Vi må være bevisst samspillet mellom kunst, kultur og kreativitet. Vi må vise respekt for barnas egne uttrykksformer.

Virkemidler: Rim, regler, sanger, dans, formings- og konstruksjonsmaterialer, bøker, bilder, eventyr, musikkinstrumenter, kostymer, naturen og foto.



Alderstrinn	Barna skal få kjennskap og erfaring med
1-3 åringer	<ul style="list-style-type: none">- Ulike barnesanger, rim og regler- Eventyr/fortellinger gjennom dramatisering- Rytme og skape bevegelse og lyd- Tegning ved at det gis mulighet til å utvikle sine tegneferdigheter («rablestadiet»)- Gleden ved å lytte og bevege seg til musikk- Sansene våre ved å ta og føle på, se, lytte og smake- Forskjellige materialer som leire, gjærdeig, snø, vann og maling gjennom lek
3-4 åringer	<ul style="list-style-type: none">- Ulike sangleker- Fortellinger gjennom regler og sang- Ulike instrumenter- Rytme ved å klappe takten- Gleden ved å bevege seg til musikk- Dramatisering av sanger og eventyr ved selv å være med å dramatisere- Tegning ved å utvikle sine tegneferdigheter («hodefoting»)
5 åringer	<ul style="list-style-type: none">- Kor og sang i mindre grupper- Enkle rytmer til sang- Fortellinger gjennom regler og sang- Oppleve gleden ved å skape musikk- Selv å få muligheten til å dikte historier og lage teater og eventyr- Enkle bevegelser til dans (lære en dans)- Å utvikle sine tegneferdigheter og formidle gjennom tegning

Barnehagen som pedagogisk virksomhet.

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen.

Planlegging

Barnehagen er en lærende organisasjon og det pedagogiske arbeidet som planlegges skal begrunnes ut fra rammeplan og barnehagelov.

Ved å ha langsiktige og gode planer sikres progresjon og utvikling. Barnehagen har langsiktige planer som virksomhetsplan, og årsplan, og kortsiktige planer som månedsplaner.



Dokumentasjon

Mål: Gjennom dokumentasjon skal vi synliggjøre vårt pedagogiske arbeid.

Dokumentasjon av arbeidet vi gjør synliggjør hvordan vi arbeider for å oppfylle kravene i

barnehageloven og rammeplanen. Barnehagens dokumentasjon er med på å gi foreldrene informasjon om hva barna lærer, opplever og gjør i barnehagen.

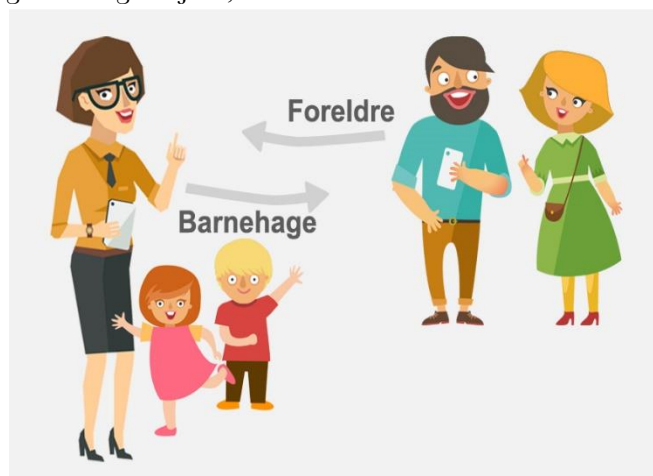
Vi har TRAS (tidlig registrering av språk) og ALLE MED (omhandler 6 ulike utviklingsområder) som er kartleggingsverktøy som vi bruker. Hensikten med disse verktøyene er å hjelpe oss med å kartlegge barn når det gjelder språk og barns sosiale utvikling.

Slik dokumenterer vi:

- I form av bilder på avdeling og MyKid
- Observasjoner og dokumentasjon i barnas mappe på WebSak+, som foreldre har rett til innsyn i.
- I månedsbrev.
- Samtaler i garderobesituasjon.
- Dagen i dag på MyKid
- Stafettlogg

MyKid

Er et digitalt kommunikasjonsmiddel mellom barnehagen og hjem og et arbeidsverktøy for oss ansatte. Her blir barn registrert når de kommer og når de går hjem, sovetimes til barna blir registrert, dokumentasjon i form av bilder og dagen i dag, månedsplan, månedsbrev, innkallinger og referater blir lagt ut, foreldre kan gå inn å registrere når barna har fri, er syke, tar ferie, huskelapper til foreldrene, turnus til personalet og at en kan se hvem som er på jobb, brukt til turskjema ect. Om en ikke henter i barnehagen, så kan foreldre se hva vi har gjort i barnehagen ved å lese dagen i dag og ev se bilder. Men dette kommunikasjonsmiddelet skal ikke erstatte kommunikasjonen i hverdagen som f.eks samtale i henting- og leveringssituasjonen, telefonsamtaler og andre foreldresamtaler.



Vurdering

Mål: Vi skal observere og vurdere barnehagens arbeid fortløpende, barnegruppa og det enkelte barns trivsel og utvikling.

For å vite om vi er på rett vei mot målet, må vi vurdere og evaluere arbeidet vårt underveis. Vårt pedagogiske arbeid skal vi jevnlig vurdere, og tilbakemeldingene vi får fra barna er den beste måten å vurdere arbeidet vårt på. Vi observerer det enkelte barn og barnegruppen. I tillegg bruker vi observasjon for å kvalitetssikre samspillet mellom barna og de voksne. De planlagte og daglige samtale med barnets hjem gir oss viktig informasjon om barns trivsel og utvikling. I det daglige tolker vi signaler og lytter til barna og deres ønsker. Samspillet i barnegruppen og det enkelte barn er tema på avdelingsmøter. Barna skal være med i planlegging og vurdering.

Vi har brukerundersøkelse annen hvert år. Etter undersøkelsen går vi igjennom punktene foreldrene har gitt tilbakemelding på og lager en handlingsplan i samarbeid med samarbeidsutvalget og personalet.

Slik vurderer vi:

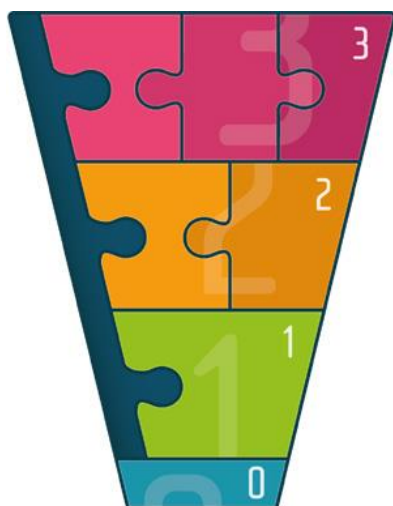
- På avdelingsmøter, pedagogisk leder møter, personalmøter – hva kan vi gjøre bedre/annerledes.
- Brukerundersøkelse
- Voksenrollen - relasjoner
- Ståstedsanalyse for personalet
- I hverdagen.

Bedre tverrfaglig innsats - BTI

Bedre tverrfaglig innsats er en modell som er innført i Sirdal kommune for å styrke arbeidet med barn, unge og familier. Modellen inneholder en handlingsveileder, ei «verktøykasse» og kompetansehevingsprogram.

Målet med BTI er å sette i gang tiltak og bidra til at barn og unge med behov for ekstra støtte og hjelp blir ivaretatt gjennom tidlig innsats, bedre samordning av tjenester og uten oppfølgingsbrudd og med dokumentert effekt.

Det oppfordres til å gå inn på hjemmesiden til Sirdal kommune å lese mer om BTI og



Nivå 3: Beskriver mer omfattende tverrfaglig samarbeid mellom flere tjenester.

Nivå 2: Beskriver enkelt tverrfaglig samarbeid mellom fortrinnsvis to tjenester

Nivå 1: Beskriver innsats innenfor hver enkelt tjeneste

Nivå 0: Avklarer om det er grunn til bekymring.

handlingsveilederen.

Barnehagen bruker handlingsveilederen i vårt arbeid med barna.

Tverrfaglig innsats er viktig for å få et bredt bilde av hva vi kan bygge på rundt barnets/familiens styrker og hva de ulike faginstanser kan bidra med for å hjelpe barnet og familien med om utfordringer. Det er avgjørende at samarbeidet med foreldrene fungerer

godt, og at foreldrene gir tillatelser til at barnehagen kan innhente opplysninger og samarbeide med nødvendige samarbeidspartnere.

Ved undring og utfordringer vedr. barnas utvikling og trivsel har vi samarbeid med følgende instanser:

- **Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT):** Barnehagen har sin kontaktperson i PPT. I tillegg til veiledningsmøter observerer PPT lek og aktivitet i barnegruppene, ved behov. Barn kan henvises til PPT av foreldre eller barnehage vedr utfordringer utviklingsmessig. Har PPT behov for ytterligere bistand henvises barnet videre til BUP eller habiliteringstjenesten i samråd med foreldrene. Pedagogisk analysemodell skal benyttes ved undring og henvisninger.
- **Logoped:** PPT har logoped som kan komme til barnehagen når barn har utfordringer som gjelder språk/uttale.
- **Helsestasjonen:** Helsestasjonene kan delta på møter i barnehagen gjennom året. Vi kan samarbeide med helsestasjonen blant annet om kosthold. Via helsestasjonen kan foreldre søke støtte og veiledning for små og større utfordringer. Foreldre kan også melde fra til helsestasjonen ved behov.

- **Barnevernet:** Vi har en kontaktperson som kan delta på møter i barnehagen der vi har utfordringer/case som vi ønsker å drøfte og få veiledning av. Fokus i samarbeidet er å finne gode løsninger for barn og familier. Barnehagen har opplysningsplikt og meldeplikt til barnevernet (jmf § 22) i Lov om barnehager.

Samtykke må innhentes fra foreldre om en skal ta kontakt med eksterne instanser.

Pedagogisk teammøte: Er et tverrfaglig møte hvor PPT, helsesykepleier, pedagogisk ledere, styrer og enhetsleder er deltakere fast. Her kan også andre instanser delta ved behov som f.eks barnevernet. Disse møtene blir brukt til å drøfte utfordringer, caser og faglig stoff ect. Drøfting av enkeltbarn skjer kun ved tillatelse fra foreldre. Vi kan drøfte utfordringer anonymt.

Samarbeid med barnets hjem

Rammeplanen sier: barnehagen skal legge til rette for god dialog og godt foreldresamarbeid.

Foreldrene/foresatte kjenner barnet sitt best, og er derfor den viktigste samarbeidspartneren vår. Et godt samarbeid og god dialog er det beste utgangspunkt for arbeid med barna. Der vi kan utveksle informasjon slik at vi kan møte barna der de er. Foresatte og barnehagens personal har et felles ansvar for barnas trivsel og utvikling, og det daglige samarbeidet skal bygge på gjensidighet, åpenhet og tillit. Vi vet at det er viktig at foreldre føler seg trygge på at barna har et godt sted å være, og at de blir tatt best mulig vare på både fysisk og psykisk. Vi ønsker at foreldrene/foresatte medvirker i vårt arbeid, og vi oppfordrer dere foreldre til å bruke møtestedene og mulighetene til å påvirke barnehagens innhold.

Samarbeidet mellom hjem og barnehage tar form på ulike måter:

- Ved levering og henting (dele informasjon som er viktig for barnet at personalet og foreldre vet)
- Oppstartsamtale med pedagogisk leder og evaluering etter innkjøring.
- Foreldresamtaler to ganger i året (høst og vår, og ved behov)
- Foreldremøter (høst og vår)
- Ulike fester og arrangementer der nære omsorgspersoner til barnet inviteres
- Månedspan
- Brukerundersøkelse
- Foreldreråd
- Samarbeidsutvalg (SU)

Barnehagen setter opp to foreldresamtaler i året, en på høsten og en på våren, som vi forventer at foreldre møter opp på. Dette for å få til et godt samarbeid mellom barnehagen og hjem og at vi kan gjøre vårt beste i arbeidet med barna.

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig



utvikling, jf barnehageloven § 1. Ifølge rammeplanen skal samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen alltid ha barnets beste som mål. Barn skal ha en trygg og god hverdag i barnehagen. Foreldrene og barnehagens personal har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål.

Samarbeidet mellom det enkelte hjem og barnehagen er et gjensidig ansvar.

Foreldrerådet (jfr. § 4 i barnehageloven)

Alle foreldre i barnehagen, utgjør foreldrerådet. Første foreldrerådsmøte blir holdt i forbindelse med foreldremøte i oppstarten av nytt barnehageår. Da velges det en kontaktperson fra hver avdeling og av disse seks kontaktpersonene velges det to foreldrerådsrepresentanter og to vararepresentanter. Dette forat av de 6 kontaktpersonene er et mellomledd mellom SU og foreldrerådet. Foreldrerådet har ansvar for å arrangere juletreffest, hvor foreldrenes arbeidsgruppe er festkomite. Foreldrerådsrepresentantene kan når de måtte ønske det, kalle inn til møter. Det er foreldrerepresentantene i samarbeidsutvalget som leder disse møtene. Foreldrerådet skal ifølge forskrift til barnehageloven for foreldrerådet:

- Å bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø
- Bli forelagt og ha rett til å uttale seg i saker som er viktige for foreldrenes forhold til barnehagen
- Velge representanter til barnehagens samarbeidsutvalg

Leder for foreldrerepresentanten i SU har ansvar for 17. mai fanen til barnehagen. (Passe på at den kommer ut til barnetoget og tilbake til barnehagen igjen).

Su (jft. § 4 i barnehageloven)

Samarbeidsutvalget skal være et samarbeidende organ. Utvalget består av 2 foreldre, 2 ansatte, styrer og 1 politisk valgt representant.

Samarbeidsutvalgets oppgave;

- Ivareta samarbeidet mellom foreldre og barnehagen
- Ansvar for drift og innhold i og av barnehagen, f.eks. godkjenning av årsplan.
- Rådgivende organ, komme med utspill og råd i ulike saker som angår barnehagen
- Kontakt personer for foreldregruppa



Personalsamarbeid

Mål for personal samarbeidet:

- Å se det positive i at vi er forskjellige, og at felles mål oppnås på ulike måter
- Utdøve kompetanse og veilede hverandre
- Å skape en arbeidsplass der folk trives, og er en støtte for hverandre
- Å gi hverandre klare og gode beskjeder og selv søke informasjon
- Aktivt gi hverandre ros og konstruktiv kritikk
- Å ta i bruk masse av humor, tøys og tull
- Å snakke til hverandre, ikke om hverandre.
- Å gi hverandre ærlige tilbakemeldinger
- Den gode samtale (snakke til hverandre med respekt, ha takhøyde for humor)

Tiltak for et godt personalsamarbeid:

- Personalmøte en gang i måneden, med assistent/fagarbeidermøter og ped.møter annen hver måned
- Pedagogiske ledermøter annen hver uke
- Avdelingsmøte annen hver uke
- Medarbeidersamtaler, forventningssamtaler
- Konfidensielle samtaler ved behov
- Planleggingsdager
- Kurs og veiledningssamtaler
- Sosiale sammenkomster
- Oppfølgingssamtaler for nye ansatte



ÅRSHJUL VÆRE SAMMEN

Måned/ Tema	0-3	3-5	Tips	Mål for voksne
August /september Tema: Vennskap og fellesskap	-Bli kjent, tilvenning og skape trygghet -Legge til rette for relasjoner barn-barn og barn-voksen -Bli kjent med Regnbueløven og Ramona von Rotter - Bli kjent med løveloven	- Bli kjent, tilvenning og skape trygghet - Legge til rette for relasjoner barn- barn, barn-voksen - Fortsette med løveloven - Lese regnbueløvens fantastiske brøl	-Løvebok: 3 og 12 -Løvebok: 7,8 og 11 -Løvebok: 5,9 og 10 -Nelly og Hamza -Sang: Vi er venner, Være Sammen, Det er din tur nå og Løveloven -Magnetograf: Kap 2 bilde 2, kap 3 bilde 2 kap 6 bilde 2 - Regnbueløvens fantastiske brøl - Bruke navnesanger, bildelotto med bilder av barna -Lage en «ring av gull» plakat. Barnas håndavtrykk rundt verset. - Si fine ting til hverandre -Bruke rollespill/ konkrete og dramatisere ulike situasjoner som gjenspeiler temaet -Ta med løva på ulike aktiviteter	-Bygge relasjoner til barna -Ta barna på alvor og se hvert enkelt barn. -Være autoritativ voksen -Leker med barna.

			<p>-Lage min bok til barna og regnbueløva</p> <p>-Vise omtanke for nye barn på avdelingen</p> <p>-Dramatisere at noen klemmer seg i døra og trenger trøst</p> <p>Fallskjermen</p>	
<p>Oktober/ November /Desember</p> <p>Tema: Omtanke</p>	<p>-Omvendt adventskalender</p> <p>-Regnbueløva feirer jul</p> <p>- Fokus på å hjelpe hverandre, vise omsorg, trøste og dele</p> <p>-Øve på å si noe fint til hverandre</p>	<p>- Omvendt adventskalender</p> <p>- Regnbueløva feirer jul</p> <p>- Fokus på å hjelpe hverandre, vise omsorg, trøste og dele</p> <p>-Øve på å si noe fint til hverandre</p>	<p>-Løvebok: 7,8 og 11</p> <p>-Nelly og Hamza bok</p> <p>Sang: Jeg ser at du er stille, Det er din tur nå</p> <p>- Magnetograf kap 3 bilde 1</p> <p>-Løva deltar i juleforberedelser</p> <p>- Løva får nisselue og pynter huset</p> <p>- Trekke vennehjerter.</p> <p>- Si/gjøre/lage noe fint til hverandre.</p> <p>-Dramatisering (både positive og negative situasjoner)</p>	<p>-Være en bevisst voksen</p> <p>-Oppmuntre og gi ros og positive tilbakemeldinger</p> <p>-Være en autoritativ voksen</p>
<p>Januar/ Februar/ Mars</p>	<p>- Snakke om at du er du og vi er forskjellige.</p>	<p>- Lære fullt navn</p> <p>- Bli kjent med likheter og ulikheter</p>	<p>-Løvebok: 1 og 4</p> <p>-Sang: Når jeg er glad</p>	<p>-Være en autoritativ voksen</p>

<p>Tema: Identitet</p>	<p>- Øve på eget navn og andres</p> <p>- Synliggjøre nasjonaliteten med flagg på avdelingene</p>	<p>og at du er du og jeg er jeg.</p> <p>- Meg og min familie</p> <p>-Synliggjøre nasjonaliteten med flagg på avdelingen.</p>	<p>-Magnetograf kap 5 bilde 1 og 2</p> <p>-Bruke «min bok» og la barna selv fortelle fra den</p> <p>-lag min bok til regnbueløva</p> <p>-InPed kort</p> <p>-Lage regnbuens manke</p> <p>- Tegne seg selv/familien</p> <p>-Henge opp bilder av huset sitt.</p> <p>Ha Regnbueløva med i samling og la barna presentere seg selv til han</p> <p>- La barna ha med noe hjemme fra og vise</p> <p>-Synge navne sang</p>	<p>-Se hvert enkelt barn.</p> <p>-Opptatt av relasjonsbygging.</p> <p>-Vis gjensidig respekt.</p> <p>-Setter grenser.</p>
<p>April/mai Juni</p> <p>Tema: Følelser</p>	<p>-Fokusere på følelsene: Glad, trist, sint og redd</p> <p>-Snakke om hvordan følelser kjennes ut i kroppen (vondt i magen, glad, tårer som renner)</p>	<p>- Fokusere på følelsene: Glad, trist, sint og redd</p> <p>-Snakke om følelser, hvordan kjennes det ut inni kroppen, vondt i magen, glad, tårer som renne</p> <p>-Bli bevisste at vi har/uttrykker følelser forskjellig</p>	<p>-Løvebok: 2 og 6</p> <p>- Nelly og Hamza bok</p> <p>-Sang: Når jeg er glad</p> <p>- Magnetograf Kap 1 bilde 1, kap 4 bilde 2</p> <p>Henge opp bilder av barnas ansiktsuttrykk- Mobbing (f.eks 2 epler)</p>	<p>-Veilede barn til å ta gode valg</p> <p>-Være i følelsen med barna.</p> <p>-Være autoritativ voksen</p>

			<p>Rollespill/ dramatisere ulike situasjoner som fremkaller de ulike følelsene</p> <p>-Småbøker om følelser</p> <p>-Lage ansiktsuttrykk som er knyttet til de ulike følelsene</p>	
--	--	--	---	--



Årshjul lek

Måned	Tema	Hva	Voksenrollen
August og september	Frilek	Bli trygge på avdeling Bygge relasjoner til voksne og barn Bruke en allsidig lek	Veiledende og deltagende voksen Initiativtakende voksen
Oktober, november og desember	Rollelek,	Lek med kostymer og bli kjent med ulike typer rollelek	Veiledende og deltagende voksen Legge til rette for ulike typer rollelek
Januar, februar og mars	Regellek	Invitere andre inn i leken Samarbeide Bli kjent med ulike typer regellek	Veiledende og deltagende voksen Introdusere ulike regelleker
April, mai og juni	Konstruksjonslek	Smågrupper Lek med ulike typer materiell/rekvisitter	Veiledende og deltagende voksen Legge til rette/ta i bruk ulik konstruksjonslek



Årshjul språk.

Måned	Tema	Småbarn	3 år	4 år	5 år
August/ september	Rim, regler og sang	Rim, regler, sang Sangleker Instrumenter Spille musikk	Rim, regler, sang Sangleker Instrumenter Spille musikk	Rim, regler, sang Sangleker Instrumenter Spille musikk Klappe stavelser Vitser og gåter	Rim, regler, sang Sangleker Instrumenter Spille musikk Klappe stavelser Vitser og gåter
Oktober/ November/ desember	Eventyr, fortellinger, bøker	Tilpasset bøker til alder/interesser tilgjengelig i barnas høyde. Innbydende lesebok. Bildebøker og korte fortellinger. Muntlig formidling med konkreter. Biblioteket. Kan avtale høytlesing av bibliotekar. Snakkepakken Eventyr på Ipad Eventyr på ulike morsmål	Tilpasset bøker til alder/interesser tilgjengelig i barnas høyde. Innbydende lesebok. Korte fortellinger med bilder til. Muntlig formidling med konkrete. Biblioteket. Kan avtale høytlesing av bibliotekar. Snakkepakken Eventyr på Ipad Eventyr på ulike morsmål	Tilpasset bøker til alder/interesser tilgjengelig i barnas høyde. Innbydende lesebok. Fortellinger med bilder til. Høytlesing. Muntlig formidling med konkreter. Biblioteket. Kan avtale høytlesing av bibliotekar. Snakkepakken Eventyr på Ipad Eventyr på ulike morsmål Lydbok	Tilpasset bøker til alder/interesser tilgjengelig i barnas høyde. Innbydende lesebok. Fortellinger med bilder til. Høytlesing Muntlig formidling med konkreter. Biblioteket. Kan avtale høytlesing av bibliotekar. Snakkepakken Eventyr på Ipad Eventyr på ulike morsmål Fortsettelsesbok Lydbok

Januar/ februar/ mars	Språkleker/ munnmotorikk	Kims lek Lytteoppgaver /lydgjemsel Lek med dyrelyder Ulike spill InPed kort og spill Blåseøvelser Språkkista	Kims lek Lytteoppgaver/ lydgjemsel Tøys med språket (re-re- re, ri-ri-ri, ro- ro-ro). Ulike spill InPed kort og spill InPed kort og spill Blåseøvelser Schubi mimic (munnmotorikk spill) Språkkista	Kims lek Lytteoppgaver /lydgjemsel Tøys og rim med språket. Ulike spill InPed kort og spill Boks språklek 1 og 2 Blåseøvelser Schubi mimic (munnmotorikk spill) Mytopia språkkasse Språkkista	Kims lek Lytteoppgaver /lydgjemsel Tøys og rim med språket. Ulike spill InPed kort og spill Boks språklek 1 og 2 Blåseøvelser Scubi mimic (munnmotorikk spill) Vitser/gåter Mytopia språkkasse Språkkista
April/mai/ juni	IKT/ Skriftspråk	Diverse på Ipad Prowise Bilder Kamera Mikroskop til Ipad Alfabetet synlig Rabling/tegning	Diverse på Ipad Prowise Bilder Lek med tastatur Kamera Mikroskop til Ipad Bli kjent med sin bokstav Alfabetet synlig Tegning	Diverse på Ipad Prowise Bilder Lage «bildesky» Kamera Mikroskop til Ipad Leke med sin bokstav Alfabetet synlig Tegning og lekeskriving Blyantgrep	Diverse på Ipad Prowise Bilder Lage «bilde- /ordsky» Kamera Mikroskop til Ipad Bli kjent med bokstavene i navnet sitt. Tekstskaping /Adjektivfortelling

			Blyantgrep		Leseretningen Tall/symboler Alf og Beth godbokserie Alfabetet synlig Lekeskriving Blyantgrep
--	--	--	------------	--	--



TEMAPLAN /ÅRSHJUL KROPPEN

1-2-åringer	<ul style="list-style-type: none">• Bli kjent med kroppen• Bli glad i egen kropp, ha respekt for andres kropp• Bli kjent med følelser• Meg selv og min familie
3-åringer	<ul style="list-style-type: none">• Kroppen• Bli glad i egen kropp, ha respekt for andres kropp• Følelser• Har mot til å si fra• Familie og relasjoner
4-åringer	<ul style="list-style-type: none">• Kroppen• Bli glad i egen kropp, ha respekt for andres kropp• Følelser• Ha mot til å si fra, gode og vonde hemmeligheter• Familie og relasjoner
5-åringer	<ul style="list-style-type: none">• Kroppen• Bli glad i egen kropp, ha respekt for andres kropp• Følelser• Hvordan vi blir til• Ha mot til å si fra, gode og vonde hemmeligheter• Gode og vonde berøringer

Barnehagevettregler

1. La barnet protestere uten å føle seg avvist

Barn må få sette sine grenser, og noen ganger blir det gjort med krasse utsagn. Det stikker oftest ikke dypt. Snart blir du tatt til nåde igjen!

2. Vent ikke at barnet alltid skal være blid og glad

Barn har mange følelser, og alle må få komme til uttrykk. En blid «maske» kan føles som en tvangstrøye for barnet.

3. Gi ikke etter overfor barnet bare for å unngå bråk.

Barn føler seg trygge når det er grenser og rammer rundt dem i dagliglivet. Men de kan ikke la være å utfordre grenser, til det er «sportsinstinkt» for sterkt.

4. La barnet føle at det er viktig

Barn har et stort behov for å føle at de er viktige for deg. Barn vokser på kjærlighet og utfordringer.

5. Vær sannferdig overfor barnet

Jo yngre barnet er, jo mer kan det ha vanskelig for å skille sant fra usant. I alle tilfelle vil løgner forvirre barnet, og gjøre at det mister tilliten til deg. Så mister det troen på andre.

6. Hold avtaler med barnet

Barn føler seg maktesløse, hvis du bryter avtaler uten å ha en god grunn. Hvis ikke barnet kan stole på deg, hvem kan det stole på da? Husk at det du gjør i dag, er med og skaper fremtiden.

7. Skrem ikke barnet unødige

Noen ganger er det nødvendig å advare barnet mot farlige situasjoner, men barn skal ikke skremmes til lydighet. Spar barnet for oppskakende viten om ting det ikke kan gjøre noe med.

8. Le med og ikke av barnet

Barn er stolte, og kan bli dypt såret når de føler seg latterlige. Le med barnet, humor er en fin ting. Le ikke av barnet; klovnens maske kan dekke over mye tristhet.

9. Husk å rose barnet

Oppmuntring og gode ord motiverer barnet til samarbeid. Positiv støtte styrker barnets selvfølelse og skaper pågangsmot. Livet er fullt av nye utfordringer. Da er det godt å ha tro på seg selv.

10. Husk at du er et forbilde for barnet

Barnet har knyttet seg til deg med sin dypeste kjærlighet og beundring. Derfor ønsker det å bli lik deg - i alle fall mens det er lite. Det du gjør, det gjør barnet. Det du sier og mener, det gjentar barnet.

